

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sofia Nilsson

FÖRVALTNING AV ETT DÖDSBO

Företagsekonomi

2011

VASA YRKESHÖGSKOLA

Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

ABSTRAKT

Författare	Sofia Nilsson
Lärdomsprovets titel	Förvaltning av ett dödsbo
År	2011
Språk	svenska
Sidantal	38 + 3 bilagor
Handledare	Mayvor Höglund

Syftet med detta lärdomsprov är att klargöra, vad man enligt Finlands lag får göra, inte får göra och måste göra när en person avlider. Genom att studera Finlands lag, prejudikat och litteratur har jag framställt en liten handbok om förvaltning av ett dödsbo.

I arbetet finns klargjort vem som är delägare i ett dödsbo och vad en delägare får göra, inte får göra och måste göra. I arbetet finns även klargjort vad som händer mellan dödsboet och banken och hur det går med den avlidnes och dödsboets skulder.

I arbetet finns klargjort när en bouppteckning ska förrättas, inom vilken tid en bouppteckning ska förrättas och vad man ska göra med en bouppteckning. Vidare finns det om avvittring och arvskifte. I slutet av arbetet förklaras beskattningen av ett dödsbo samt kort om arvsbeskattningen.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

ABSTRACT

Author	Sofia Nilsson
Title	Administration of an Estate
Year	2011
Language	Swedish
Pages	38 + 3 Appendices
Name of Supervisor	Mayvor Höglund

The purpose with this thesis is to clarify what you according to Finnish law are allowed to do, not allowed to do and must do when it comes to an estate. By studying Finnish law, precedents and literature about the topic, I have created a guide about administration of an estate.

This thesis clarifies who is a beneficiary of an estate and what a person who is a beneficiary of an estate is allowed to do, not allowed to do and must do. This thesis also clarifies what happens between the estate and the bank and what happens to the deceased person's debts and the estates debts.

This thesis clarifies when an estate inventory should be done, in which time the estate inventory should be done and what you should do with it. Further is clarified about property division and distribution of an estate. At the end of the thesis is written about taxation of an estate and shortly about inheritance taxes.

Keywords	Estate Inventory, Beneficiary of an Estate, Property Division, Distribution of an Estate
----------	---

INNEHÅLL

ABSTRAKT

ABSTRACT

1. INLEDNING.....	7
1.1. Val av ämne.....	8
1.2. Syfte.....	8
2. DELÄGARE I DÖDSBOET.....	9
2.1. Legala arvingar.....	9
2.1.1. Laglott.....	10
2.1.2. Giftorätt.....	10
2.2. Makens arvsrätt.....	11
2.2.1. Registrerat partnerskap.....	13
2.2.2. Sambo.....	13
2.3. Adoptivbarn.....	14
2.3.1. Svag adoption.....	14
2.3.2. Stark adoption.....	14
2.4. Testamentstagare.....	14
2.5. Sekundära arvingar.....	15
2.6. Statens rätt till arv.....	16
3. DÖDSBOET OCH BANKEN.....	17
3.1. Före bouppteckningen.....	17
3.2. Efter bouppteckningen.....	18
3.3. Dödsboet och skulder.....	19
3.3.1. Konkurs i dödsboet.....	19

3.3.2. När blir en delägare i dödsboet personligen bli ansvarig för skuld?21	
4. BOUPPTECKNING	22
4.1. Innehållet i en bouppteckning	23
4.2. Bouppteckningens betydelse	24
4.3. Närvaro vid förrättande av bouppteckningen	25
5. AVVITTRING OCH ARVSKIFTE.....	26
5.1. Avvittring	26
5.2. Arvskifte	27
5.3. Dödsbo med bara en delägare.....	28
6. BESKATTNING.....	29
6.1. Arvsbeskattning	29
6.2. Beskattning av dödsboet.....	32
6.2.1. Beskattning av dödsboet vid dödsåret.....	32
6.2.2. Beskattning av dödsboet efter dödsåret.....	33
6.3. När upphör ett dödsbo?	34
7. SAMMANFATTNING.....	35
KÄLLOR	37

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

Bilaga 1. Bouppteckning

Bilaga 2. Avvittring- och arvskite

Bilaga 3. Testamente

1. INLEDNING

När en person dör bildas ett dödsbo. Med ett dödsbo följer en del saker, som måste göras och en del man inte längre får göra. Jag har genom att studera Finlands lag, prejudikat och litteratur om ämnet framställt en handbok om förvaltning av ett dödsbo.

Inledningsvis har jag valt att klargöra, vem som är delägare i ett dödsbo dvs. vem som har rätt att sköta den avlidnes affärer på t.ex. banken. Det är viktigt att veta vem som är delägare i ett dödsbo eftersom man som delägare har ett visst ansvar för dödsboet och för att en del saker blir utförda.

Jag fortsätter mitt arbete med att klargöra vad som händer mellan dödsboet och banken. Jag har klargjort vad en delägare i dödsboet får göra på banken före bouppteckningen och efter bouppteckningen. Vad som händer med den avlidnes skulder och vem som ansvarar för dem, är det delägarna i dödsboet eller bara dödsboet. Vidare klargör jag vad som händer ifall dödsboets skulder är för stora jämfört med tillgångarna.

I arbetet förklarar jag även grundligt var en bouppteckning är, vad det innebär och varför ett bouppteckningsinstrument ska upprättas. Jag förklarar även vad en bouppteckning ska innehålla. Vidare har jag förklarat vilka olika uppgifter en bouppteckning har.

Jag fortsätter arbetet med att berätta om avvittring och arvskifte och varför avvittring och arvskifte utförs. Jag klargör även i vilka fall arvskifte inte kan förrättas.

Slutligen har jag valt att berätta om beskattningen. Både lite om arvsbeskattningen och om beskattningen av ett dödsbo. I arbetet finns även en förklaring på när ett dödsbo upphör.

Som bilagor till detta arbete finns en modell på en bouppteckning, på ett avvittrings- och arvsskiftesinstrument och på ett testamente. Personerna och uppgifterna i bilagorna är fiktiva och har ingenting med verkligheten att göra.

1.1. Val av ämne

Jag valde detta ämne då jag i mitt arbete på banken märkte att människor ofta inte vet vad som ska göras när en nära anhörig går bort. Många gånger vet de inte vad det innebär att någon dött och att det i den personens ställe nu finns ett dödsbo. Ett dödsbo är något alla kommer att komma i kontakt med förr eller senare, och då är det bra att veta vad det innebär.

1.2. Syfte

Syftet med detta lärdomsprov är att klargöra vad man enligt Finlands lag får göra, inte får göra och måste göra när en person avlider.

2. DELÄGARE I DÖDSBOET

När någon dör övergår den avlidnes egendom till dödsboets delägare. Dödsboets delägare förvaltar egendomen gemensamt. Delägare i dödsboet är den avlidnes legala arvingar, universaltestamentstagare och den efterlevande maken. Ett dödsbo existerar från den avlidnes dödsfall tills ett arvskifte förrättats. (Koponen 2010, 12.)

2.1. Legala arvingar

Först i arvsordningen kommer bröstarvingar. Bröstarvingar är den avlidnes barn, eller om någon av dem dött, deras avkomlingar. Varje barn tar lika stor arvslott, dvs. egendomen delas i så många delar det finns antal barn. Har något av barnen dött, delar dennes barn på det avlidne barnets del av egendomen. För att ett barn ska ärva sin far och hans släktingar, ska fadern ha erkänt barnet och faderskapet ska vara fastställt. När ett barn föds inom äktenskapet blir maken automatiskt barnets far utan särskilt erkännande. Men om barnet föds i ett samboförhållande, ett s.k. utomäktenskapligt barn, måste faderskapet erkännas och fastställas. Om faderskapet inte erkänns och fastställs har barnet inte arvsrätt efter fadern eller faderns släktingar. (L 40/1965, 2:1 & Norri 2007, 76 & Social- och Hälsovårdsministeriet.)

Ifall den avlidne inte hade bröstarvingar, tillfaller arvet den avlidnes föräldrar. Föräldrarna delar arvet till hälften var. Ifall den ena föräldern är död tillfaller dennes del förälderns barn, dvs. den avlidnes syskon och deras barn ifall syskonen avlidit. Halvsyskon och deras avkomlingar ärver den del som hade tillhört deras föräldrar.

Ifall varken föräldrar, syskon, halvsyskon eller deras avkomlingar är vid liv, går arvet till morföräldrarna och farföräldrarna. Har någon av mor- och farföräldrarna avlidit går arvet till deras barn, dvs. den avlidnes mostrar, fastrar, morbröder och farbröder. Här tar dock arvskedjan slut, den avlidnes kusiner ärver inte. (Koponen 2010, 12-13.)

2.1.1. Laglott

Enligt den gällande ärvdabalken (L40/1965) har en bröstarvinge samt ett adoptivbarn och dess avkomlingar rätt till laglott efter den avlidne. Ett barn som fötts utanför äktenskapet har rätt till laglott efter sin far endast om faderskapet blivit fastställt. Laglotten utgör hälften av värdet av arvslottens som enligt det lagbestämda arvssystemet tillkommer en bröstarvinge. Detta betyder att laglotten och den del som utgörs av giftorätten är lika stora. Rätten till laglott innebär samtidigt att arvlåtaren inte kan testamentera bort hela egendomen och på så sätt göra en bröstarvinge arvlös. (Kangas 2006, 377-378 & Norri 2007, 354-355.)

Ifall den avlidne testamenterat bort en större del, än vad som omfattas av laglotten träder rätten på laglott inte automatiskt ikraft. Om en bröstarvinge vill yrka på rätten till laglott måste denne kräva det och vidta åtgärder inom utsatt tid. Detta betyder att bröstarvingen måste klandra testamentet inom loppet på sex månader genom att lämna in en stämningsansökan till tingsrätten. (Norri 2007, 361.)

2.1.2. Giftorätt

När makar ingår äktenskap eller registrerar sitt partnerskap uppstår för bägge makar giftorätt i den andras egendom. Giftorätten är personlig och riktar sig mot den andra makens egendom.

Giftorätten innebär en rätt att vid avvittring av makarnas egendom få hälften av makarnas sammanräknade egendom. Giftorätten har betydelse när äktenskapet eller det registrerade partnerskapet upplöses genom en äktenskapsskillnad eller genom att den ena maken avlider. (Magistraten, a.)

Giftorätt leder däremot inte till att makarna blir ansvariga för den andras skulder. Makarna ansvarar inte för varandras personliga skulder oberoende om de har giftorätt i varandras egendom eller inte.

Giftorätten kan uteslutas helt eller delvis med hjälp av ett äktenskapsförord. Ett äktenskapsförord ska alltid göras skriftligen och den ska dateras och undertecknas

av båda parterna. Äktenskapsförordet träder i kraft när det har inlämnats till magistraten för registrering. (Norri 2007, 29, 38-39.)

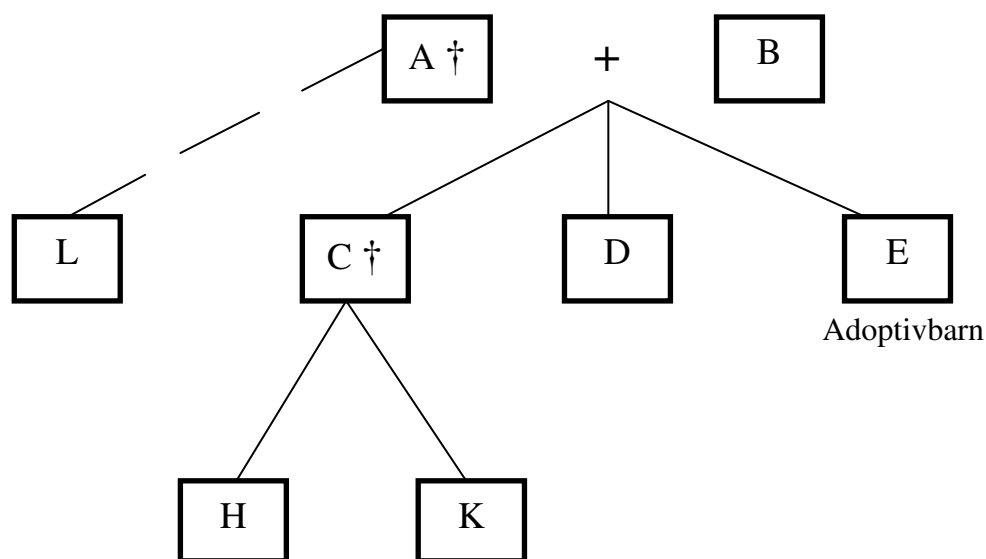
2.2. Makens arvsrätt

I ärvdabalken finns särskilda bestämmelser, som skyddar den efterlevande maken. Om inte en bröstarvinge kräver skifte av dödsboet eller några andra åtgärder följer av testamente, har den efterlevande maken rätt att behålla ett dödsbo oskiftat, dvs. har fri förfoganderätt över egendomen. Rätten att hålla ett dödsbo oskiftat innebär ändå inte, att den efterlevande maken skulle ha äganderätt till egendomen. Trots krav på skifte har den efterlevande maken alltid rätt att behålla den bostad som använts som makarnas gemensamma hem och bohag oskiftat, om inte den efterlevande maken har någon annan bostad som lämpar sig som hem. (L40/1965, 3:1a & Koponen 2010, 55.)

Den efterlevande maken kan vara delägare i dödsboet på tre olika sätt:

- när den efterlevande maken ärver den avlidne, dvs. om det inte finns bröstarvingar
- den efterlevande maken är universaltestamentstagare eller
- på basen av giftorätt, ifall åtminstone en av makarna hade giftorätt i den andras egendom.

Den efterlevande maken är däremot inte delägare, på basen av att hon har rätt att behålla dödsboets egendom oskiftat. Maken måste däremot alltid kallas till bouppteckningen oberoende om hon är delägare eller inte. (Koponen 2010, 15.)

Figur 1. Delägare i A:s dödsbo är den efterlevande maken B, barnen D och E (adoptivbarn) samt det avlidna barnet C:s barn H och K. Även testamentstagaren L är delägare i dödsboet ifall testamentet är ett universaltestamente. (Koponen 2010, 17.)

Ifall den avlidne inte har bröstarvingar, ärver den efterlevande maken all egendom. Detta är dock bara tillfälligt. När den efterlevande maken senare avlider ska hälften av dödsboets egendom tillfalla den först avlidnes sekundära arvingar, dvs. föräldrar och syskon eller deras arvingar. Ifall den senare avlidne inte efterlämnar arvingar går hela arvet till den först avlidnes arvingar. (Lehtola 2001, 32.)

HD:1998:113. Makarna A och B hade upprättat ett inbördes äganderättstestamente i vilket det ingick ett subsidiärt förordnande, enligt vilket makarnas egendom efter varderas frånfälle skulle tillfalla bröstarvingen C. Efter det A avlidit framställde de övriga bröstarvingarna D, E och F anspråk på att få ut sin laglott efter A. B sålde en lägenhet till underpris åt D och betalade till E och F laglotterna efter A.

Sedan B avlidit beaktades de laglotter D, E och F framställt anspråk på efter A vid bestämmandet av den relativa andel av B:s bo som tillkom C med stöd av det subsidiära förordnandet i A:s testamente.

2.2.1. Registrerat partnerskap

Sedan 1.3.2002 har par av samma kön kunnat registrera sitt partnerskap. Registrering av partnerskapet sker på magistraten av chefen för magistraten eller häradsskrivaren. Om de som registrerar partnerskapet kommit överens om saken kan registreringen även ske någon annanstans än i magistratens utrymmen. Parterna ska samtidigt närvara när partnerskapet registreras och häradsskrivaren bekräftar registreringen med sin underskrift.

Parterna i ett registrerat partnerskap jämställs med äkta makar i både arvsrätten och beskattningen. Personer som lever i ett registrerat partnerskap har på samma sätt giftorätt i varandras egendom, som de som är gifta och giftorätten kan på samma sätt uteslutas helt eller delvist med äktenskapsförord. Ifall den först avlidne inte efterlämnar bröstarvingar tillfaller hela arvet den andra parten i partnerskapet. Den efterlevande parten i partnerskapet har även samma rätt att behålla egendomen i ett oskiftat dödsbo. (Koponen 2010, 18-19. & Magistraten, b.)

2.2.2. Sambo

Dödsfall i ett samboförhållande behandlas inte på samma sätt som dödsfall i ett giftemål eller registrerat partnerskap. Par i samboförhållande ärver inte automatiskt varandra vid dödsfall och har inte heller liknande rätt som giftorätten till den avlidnes egendom. Samborna håller vardera sin enskilda egendom även när den ena avlider. Ifall sambon har genom sin insats för det gemensamma hushållet hjälpt den ena sambon att öka eller bevara dennes egendom så att en upplösning enbart genom ägandeförhållandena skulle leda till obehörig vinst för den ena sambon på den andra sambons bekostnad, har sambon rätt till gottgörelse för sin ekonomiska insats. Gottgörelse kan avtalas eller yrkas hos den skiftesman

som förordnats för att förrätta upplösningen. Ifall en skiftesman inte förordnats kan gottgörelse yrkas genom talan i tingsrätten.

En sambo är delägare i ett dödsbo efter en avliden sambopartner enbart som universaltestamentstagare. Den egendom som sambon fått genom testamente beskattas enligt II skatteklassen. Ifall sambon och den avlidne har eller har haft ett gemensamt barn beskattas han enligt I skatteklassen. Arvsbeskattningen förklaras närmare i kapitel 6. (Aarnio & Kangas 2009, 124-125 & 26/2011, 3:8-9.)

2.3. Adoptivbarn

Finlands lag gör ingen åtskillnad mellan biologiska barn och adopterade barn. Adoptivbarnen ärver adoptivföräldrarna och vise versa på samma sätt som biologiska barn. Vid adoption skapas ett nytt familjeförhållande mellan det adopterade barnet och adoptivföräldrarna. (Norri 2007, 77.)

2.3.1. Svag adoption

Principen om s.k. svag adoption tillämpas om en adoption skett före 1.1.1980. I en svag adoption ärver adoptivbarnet såväl sina biologiska föräldrar som sina adoptivföräldrar. Adoptivbarnet ärver dessutom sina biologiska föräldrars släktingar, men däremot inte adoptivföräldrarnas släktingar. En svag adoption kan genom ansökan via tingsrätten ändras till stark adoption. (Koponen 2010, 13.)

2.3.2. Stark adoption

Principen om s.k. stark adoption tillämpas om en adoption skett efter 1.1.1980. I en stark adoption har adoptivbarnet samma ställning gentemot adoptivföräldrarna som ett biologiskt barn. Däremot ärver adoptivbarnet inte sina biologiska föräldrar. En stark adoption bryter arvsrätten från den adopterades biologiska släkt. (Koponen 2010, 13.)

2.4. Testamentstagare

En testamentstagare är inte nödvändigtvis delägare i dödsboet. Enligt ärvdabalken är delägare i dödsboet förutom legala arvingarna och den efterlevande maken även

universaltestamentstagare. Universaltestamentstagare är alltså delägare i ett dödsbo medan specialtestamentstagare eller legatarie inte är delägare i ett dödsbo. (Aarnio & Kangas 2008, 51.)

Genom ett universaltestamente bestämmer testatorn, dvs. den som upprättat testamentet, att hela kvarlåtenskapen, eller en viss andel av den eller det som återstår då övriga testamentsförordnanden uppfyllts, går till mottagaren. En universaltestamentstagare är delägare i dödsboet och på så sätt även bouppteckningsskyldig.

Genom ett specialtestamente får testamentstagaren eller legatarien en viss egendom, ett angivet penningbelopp eller en viss rättighet eller förmån. Exempel på sådana är nyttjanderätt till en fastighet eller äganderätt till något visst föremål. En legataries rätt till boets tillgångar är begränsad, och en legatarie är inte delägare i dödsboet. (Koponen 2010, 14-15.)

HD:2007:99. Med åberopande av en arvlåtares universaltestamente ansökte A om att en bouppteckningsman och skiftesman skulle förordnas i dödsboet. Arvlåtarens änka motsatte sig ansökan och hävdade att arvlåtaren hade återkallat testamentet då testamentet i original inte hade hittats efter hans död. Eftersom den som är universell testamentstagare anses vara delägare i dödsboet även om hans rätt är omtvistad, och då det inte var klart att A inte hade den rätt han åberopade, godkändes ansökan.

2.5. Sekundära arvingar

I vissa fall kan en del av dödsboets egendom återgå till den först avlidna makens släkt när änkan/änklingen avlider. När änkan/änklingen har ärvt maken i egenskap av legal arvinge och äktenskapet varit barnlöst, är även den först avlidne makens föräldrar, syskon eller syskonbarn som lever efter änkans/änklingens dödsfall delägare i änkans/änklingens dödsbo. De sekundära arvingarna är inte delägare i den först avlidne makens dödsbo, eftersom de ärver först efter att änkan/änklingen också har avlidit. (Koponen 2010, 19.)

2.6. Statens rätt till arv

Ifall det inte finns arvingar tillfaller arvet staten. Statskontoret kan besluta att egendom som tillfallit staten helt eller delvis ska överlåtas till en person som har stått arvlåtaren nära. Egendomen kan också överlåtas till den kommun där arvlåtaren sist varit bosatt eller om det gäller fast egendom kan den överlåtas till den kommun där egendomen finns. (L 40/1965, 5:1-2)

För att egendom ska överlåtas vidare från statskontoret, måste detta ske med en ansökan. Ansökan ska göras inom ett år från arvlåtarens dödsfall och ansökan lämnas till Statskontoret. Statskontoret har rätt att besluta om att arvet ska överlåtas ifall bouppteckningens värde är högst 500 000 euro.

Arvlåtaren kan alltid åsidosätta statens rätt till arv genom att upprätta ett testamente. Staten har ändå getts rätten att kontrollera att testamentet är giltigt. Testamentstagaren måste därför delge testamentet åt Statskontoret. Statskontoret har rätt att klandra testamentet. (Kangas 2006, 326-327.)

3. DÖDSBOET OCH BANKEN

När en person avlidit är det bra att meddela banken om detta. Detta görs genom att uppvisa ett ämbetsbetyg, där det framkommer att personen i fråga avlidit och när personen avlidit. Bankerna får naturligtvis även information om dödsfallet via befolkningsregistret, men överföringen av den informationen kan ske med fördröjning.

Alla fullmakter som en person gett till banken upphör att gälla när personen dör. Detta innebär att alla dispositionsrätter till konton, värdeandelskonton och värdepappersförvar, alla betal- och kreditkort avslutas och Internetbanken avslutas. Ifall den avlidne har ett huvudkort avslutas även alla parallellkort till huvudkortet. Den avlidnes alla bankförbindelser överförs i dödsboets namn. För att kunna använda den avlidnes konton behövs fullmakt av alla dödsbodelägare. Banken är ansvarig för att alla medel överges till rätt person.

Den efterlevande makens egendom, medel och egna konton är inte dödsboets egendom. Denne kan fortfarande fritt använda och bestämma över sin egen egendom. (Koponen 2010, 84.)

3.1. Före bouppteckningen

Före bouppteckningen får man från den avlidnes konto lyfta pengar för skötande av begravningen, kostnader för bouppteckningen och kostnader för skötsel, förvaltning och utredning av dödsboet. Detta sker mot faktura. För andra ändamål får pengar lyftas först efter bouppteckningen. En delägare i dödsboet har ensam rätt att lyfta medel som hänför sig till ovannämnda. Det räcker med att delägaren har att uppvisa ett ämbetsbetyg för banken där det framkommer släktskapet till den avlidne. (Koponen 2010, 84-85)

Som delägare i ett dödsbo har man ensam rätt att:

- få saldointyg över den avlidnes konton samt över skulder per dödsdagen för bouppteckningen

- få information om den avlidnes bankärenden från dödsdagen och framåt
- betala den avlidnes begravningskostnader eller andra kostnader som har med dödsfallet att göra samt betala den avlidnes elräkningar, telefonräkningar, hyra eller bolagsvederlagsräkningar
- göra upp en lista på innehållet i den avlidnes bankfack tillsammans med en banktjänsteman.

Vid undantagsfall kan banken tillåta att medel lyfts från den avlidnes konto före bouppteckningen. Vid sådana fall ska man kunna uppvisa banken en fullständig släktutredning efter den avlidne, samt ett av delägarna i dödsboet undertecknat meddelande om att den avlidne inte upprättat ett testamente eller gett löfte om gåvor. (Koponen 2010, 85-86.)

3.2. Efter bouppteckningen

Efter bouppteckningen krävs alla delägars godkännande för uttag av kontanter från den avlidnes konton, för att tömma bankfack, för försäljning av värdepapper samt för att få uppgifter om den avlidnes bankärenden före dödsfallet. Delägarna måste antingen alla tillsammans gå till banken eller genom fullmakt befullmäktiga någon av delägarna eller en utomstående till det. Banken kontrollerar ur bouppteckningen och släktutredningen att alla delägare har gett sitt godkännande eller fullmakt för uttaget. Med släktutredning avses en obruten kedja av ämbetsbetyg för den avlidne från att han fyllt 15 år fram till dödsfallet. Ämbetsbetygen beställs från den församling där den avlidne varit inskriven eller från magistraten ifall den avlidne inte hörde till kyrkan. Det beställs alltså ämbetsbetyg från alla församlingar eller magistrater där den avlidne eller hans avlidna arvingar varit folkbokförda från 15 års ålder. Ifall den avlidne upprättat ett testamente vill banken även se det. Banken kontrollerar dessa handlingar för att säkerställa sig om att medlen lyfts av en person som har rätt till det. (Koponen 2010, 86-87 & Aarnio m.fl. 2009, 288-289.)

3.3. Dödsboet och skulder

Delägarna i dödsboet svarar inte personligen för den avlidnes skulder, utan den avlidnes och dödsboets skulder betalas med boets medel. Först betalas boutredningsskulder och övriga skulder betalas i den ordning de förfaller till betalning. Den avlidnes personliga skulder betalas först och efter det betalas dödsboets övriga skulder. Om det finns skäl att misstänka att dödsboets och den avlidens skulder är större än dödsboets tillgångar ska det ansökas om en offentlig stämning. En sådan ansökan kan göras av den efterlevande maken, en delägare i dödsboet, boutredningsmannen eller en testamentsexekutor. En ansökan om offentlig stämning kan även göras för utredning av den efterlevande makens skulder. Ifall ett dödsbo går i konkurs ansvarar dödsboet för boutredningsskulder. (L 40/1965, 21:1-2, 21:5.)

Ifall bouppteckningen inte förrättas inom föreskriven tid, dvs. 3 månader, svarar en bouppteckningsskyldig delägare personligen för den avlidnes skulder. Delägarna svarar dock personligen för en skuld som de tagit för dödsboets räkning. (L 40/1965, 21:2, 21:4)

HD:1994:9. En bank hade bjudit ut kredit i en annons, enligt vilken den som var intresserad kunde sända sin ansökan till banken, varefter banken fattade beslut om att bevilja krediten. A sände sin ansökan till banken 21.3.1989. Banken godkände ansökan och beviljade krediten 13.4.1989 samt överförde medlen till A:s konto 14.4.1989. A hade dock avlidit 3.4.1989. Högsta domstolen fann att ett giltigt avtal hade uppkommit och att medlen tillhörde A:s dödsbo. Omröstn.

3.3.1. Konkurs i dödsboet

Om boutredningsmannen misstänker att boets tillgångar inte täcker boets och den avlidnes skulder, ska han försöka göra upp ett avtal med borgenärerna om betalning av skulderna. Ifall ett avtal inte kan nås har boutredningsmannen rätt att fatta beslut om betalning av de övriga skulderna efter att boutredningsskulder

har betalats. Detta med iakttagande av den ordningen i vilken borgenärerna ska få betalning enligt bestämmelserna i lagen. (L40/1965, 19:12a-12b, 21:11.)

Boutredningsmannen ska fatta ett beslut med uppgifter om boets tillgångar, boets och den avlidnes skulder samt betalning av boets skulder och den utdelning som var och en av den avlidnes borgenärer ska få. Handlingen ska dateras, undertecknas av boutredningsmannen och varje borgenär och delägare i dödsboet ska få en kopia av den. Borgenärerna och delägarna har rätt att kräva ändring av boutredningsmannens beslut inom tre månader. Ändringsansökan ska lämnas till tingsrätten.

Boutredningsmannen ska betala varje borgenär den utdelning de ska få när beslutet vunnit laga kraft. (L40/1965, 19:12a-12b.)

HD:1984-II-223. I ett dödsbo ingick utöver en fastighet inte andra tillgångar, med vilka dödsboets gäld och boutredningskostnaderna som hänförde sig till boutredningens slutförande hade kunnat betalas. Boutredningsmännen anhöll därför om tillstånd att få sälja fastigheten för att täcka nämnda utgiftsposter. Med hänsyn till fastighetens art och värde samt bodelägares primära rätt att i arv få en del av dödsboets fasta egendom var en försäljning av fastigheten för att uppbringa det belopp som var i fråga oskälig för den delägares vidkommande som motsatte sig försäljningen. För den skull och då boutredningsmännen inte hade visat att behövliga penningmedel ej kunde skaffas till boet genom en sådan in-teckning för gäld som avsågs i 14 § 1 mom. ärvdabalken av 5.2.1965, avslogs boutredningsmännens ansökan. Omröstn.

Boutredningsmannen kan även ansöka om att dödsboet ska försättas i konkurs. Ifall en boutredningsman inte har förordnats, kan en delägare ansöka om att dödsboet försätts i konkurs. Ett dödsbo kan försättas i konkurs när tillgångarna inte täcker skulderna. Ett dödsbo kan dock försättas i konkurs enbart om konkursen med hänsyn till boets omfattning, realiseringen av egendomen eller någon annan särskild orsak är ett ändamålsenligt förfarande när det gäller att

använda boets egendom för betalning av boets och den avlidnes skulder. (L40/1065, 19:12b & L120/2004, 2:5.)

3.3.2. När blir en delägare i dödsboet personligen bli ansvarig för skuld?

I regel blir en delägare i dödsboet inte personligen ansvarig för den avlidnes skulder, men i vissa fall kan en delägare ändå bli det. T.ex. om en bouppteckningsskyldig delägare försummar att låta förrätta bouppteckningen inom föreskriven tid, blir delägaren personligen ansvarig för den avlidnes skulder. Eller om en delägare i dödsboet äventyrar en borgenärs rättigheter genom att under ed ha bestyrkt bouppteckningsinstrumentet där han vet att han lämnat uppgifter som är oriktiga eller uppsåtligt utelämnat någon uppgift, blir delägaren i dödsboet också personligen ansvarig för skulderna. Om delägarna i dödsboet tar en skuld för dödsboets räkning ansvarar de personligen för den skulden ifall inget annat avtalats.

Innan boets och den avlidnes skulder har betalats eller innan betryggande borgen eller någon annan säkerhet har ställts för betalning av dem, får avvittring och arvskifte inte förrättas. Ifall avvittring och arvskifte har förrättats innan skulderna blivit betalda kan domstolen på boutredningsmannens talan

- 1) förordna att avvittringen och arvskiftet ska återgå och förplikta delägarna att återbära all den egendom de erhållit eller ersätta dess värde, eller
- 2) förplikta delägarna att solidariskt betala det penningbelopp till boet som behövs för betalning av skulderna och boutredningsskuldena.

Delägarna i dödsboet ansvarar för skulderna i förhållande till vad var och en av dem fått för mycket vid avvittringen och arvskiftet. En delägare i dödsboet kan inte bli skyldig att betala mer än var han fått vid avvittringen och skiftet. (L40/1965, 21:2-6a.)

4. BOUPPTECKNING

En bouppteckning ska förrättas efter varje person som avlidit, oberoende av ålder eller förmögenhet, om den avlidne hade hemort eller egendom i Finland. En bouppteckning ska alltså förrättas även för ett dödsbo, som helt saknar tillgångar. Bouppteckning efter den avlidne ska förrättas inom tre månader från dödsfallet. Om man inte hinner förrätta bouppteckningen inom denna tid, och det finns någon särskild orsak till det, kan man ansöka om tilläggstid för förrättandet. Ansökan görs skriftligen till skatteverket på den avlidnes hemort och måste ske inom loppet av tre månader. (Norri 2007, 294 & L40/1965, 20:1.)

Om dödsfallet inte kan bestyrkas genom läkarutlåtande, räknas tiden på tre månader från dödförklaringen. Den sannolika tidpunkten antecknas som dödsdag ifall den avlidne identifieras, dvs. i fråga om t.ex. katastrofen i Sydostasien antecknas den 26 december 2006 som dödsdag. (Justitieministeriet.)

Delägarna i dödsboet ska bestämma tid och ort för bouppteckningen. De ska även utse två godemän att förrätta den. Det finns inga kompetenskrav för godemännen. En godeman måste däremot vara myndig och får inte vara under intressebevakning. Tiden och orten ska i god tid tillkännages för delägarna, den efterlevande maken samt eventuella testamentstagare. (L40/1965, 20:2-3 & Koponen 2010, 33.)

HD:1997:49. Rådstuvurätten hade underlåtit att övervaka att en bouppteckning förrättades och att bouppteckningsinstrumentet inlämnades till rätten inom stadgad frist. En arvinge hade inte fått kännedom om arvlåtarens död och hade därför inte bevakat sin rätt till arv. Eftersom syftet med domstolens övervakningsplikt inte var att arvingen skulle få kännedom om arvlåtarens död var staten inte skyldig att på grund av rådstuvurättens underlåtelse betala skadestånd till arvingen för skada förorsakad av att rätten till arv hade preskriberats.

Enligt lagen följer det en del tråkiga följder ifall en bouppteckning inte förrättas inom utsatt tid. Sådana följder är t.ex. skatteförhöjning och att delägarna i dödsboet personligen blir ansvariga för den avlidnes skulder. Det finns inga specialbestämmelser i lagen om en situation där en bouppteckning försenas därför att kroppen har identifierats först när tiden för bouppteckning gått ut. När det har säkerställts att den saknade är död är det skäl att omedelbart förrätta bouppteckning. (Justitieministeriet.)

4.1. Innehållet i en bouppteckning

I en bouppteckning bör följande saker tas upp:

- legala arvingar, efterlevande make, sekundära arvingar, testamentstagare samt allas adresser och personbeteckningar
- namnet på bouppgivaren samt två godemän
- delägarens släktskap till den avlidne samt utredning om huruvida delägaren ska betraktas som sambo enligt 7.3 § i inkomstskattelagen
- den avlidnes och makens samt deras gemensamma tillgångar och skulder som de var vid dödstillfället
- den avlidnes och makens giftorätt till den andras egendom
- efterlevande makes meddelande om egendom överläts i utjämning till den först avlidne makens arvingar
- meddelande om den efterlevande maken kommer att hålla den avlidne makens kvarlåtenskap helt eller delvis oskiftat
- testamente och eventuella anspråk på laglott
- eventuella förskott på arv och gåva som arvingen eller testamentstagaren har fått av arvlåtaren under de tre senaste åren

- försäkringsprestationer som på grund av arvlåtarens dödsfall betalats till dödsboet eller till någon förmånstagare med stöd av personförsäkring

Till en bouppteckning bör även följande bifogas:

- tillräcklig släktutredning
- en kopia av testamente och äktenskapsförord
- om den avlidne varit gift, en kopia av bouppteckningen efter den först avlidne maken samt bifogade testamente och äktenskapsförord
- en kopia av avvitringsinstrument och arvsafteshandling om de förrättats mellan den avlidne och den först avlidne makens rättsinnehavare
- om arvsafte förrättats, en kopia på skifteshandlingen (Arvsbeskattning)

HD:1988:93. A hade uppgivit ett dödsbo och därvid gjort sig skyldig till skattebedrägeri genom att vid bouppteckningen hemlighålla en gåva som han hade fått av den avlidne. B, som hade varit god man vid bouppteckningen, hade känt till gåvan, men hade trots detta underlåtit att göra anteckning därom i den av honom upprättade bouppteckningen. B ansågs ha gjort sig skyldig till medhjälp till skattebedrägeri.

4.2. Bouppteckningens betydelse

Ett bouppteckningsinstrument har många uppgifter. Bouppteckningen är en förteckning över den egendom som finns i dödsboet. Bouppteckningen betjänar både boudredningen och arvsafte. Den omfattar både en delägarförteckning och en egendomsförteckning dvs. uppgifter om tillgångar och skulder. Med hjälp av bouppteckningen kan delägarna i dödsboet uppskatta betalningsförmågan för skulderna i dödsboet. Uppgifterna om delägare i dödsboet ska antecknas i bouppteckningen. Bouppteckningen betjänar även skatteverket eftersom arvsbeskattningen fastställs på basen av bouppteckningen.

Bouppteckningens uppgifter begränsas inte till att vara delägarförteckning eller egendomsförteckning. I bouppteckningen ska alla som har rätt att få del av egendomen antecknas. (Kangas 2006, 327 & Koponen 2010, 33.)

4.3. Närvaro vid förrättande av bouppteckningen

Delägarna i dödsboet är vanligtvis alla personligen närvarande vid förrättningen av bouppteckningen. Om en delägare inte kan eller vill vara närvarande vid bouppteckningen kan denne befullmäktiga en annan för det. Bouppgivaren måste däremot alltid närvara personligen vid bouppteckningen. I samband med bouppteckningen kan även andra åtgärder göras förutom den egentliga bouppteckningen. Om det t.ex. finns skulder i dödsboet ska man komma överens om hur boet utreds. I samband med bouppteckningen kan även arvsförfarandet förrättas. Då är det bra att vara personligen på plats vid bouppteckningen. (Norri 2007, 301-302.)

5. AVVITTRING OCH ARVSKIFTE

Avvittring eller arvskifte får inte förrättas innan dödsboets och den avlidnes skulder har betalats eller någon säkerhet har ställts för betalning av dem. (L 40/1965, 21:6)

Varje delägare har rätt att yrka skifte så fort dödsboet blivit utrett. Ifall den avlidne varit gift ska avvittring ske innan arvskifte förrättas. Om dödsboet förvaltas av boutredningsman eller testamentsexekutor, får ett skifte inte förrättas innan denne anmält att utredningen av dödsboet är slutfört. (L40/1965, 23:1-2.)

5.1. Avvittring

Arv går inte alltid direkt att dela rakt av. Om den avlidne varit gift, måste man först genom avvittring dela egendomen så att man vet vad som är den avlidnes egendom, i detta fall det arv som ska delas, och vad som är den efterlevande makens egendom. I avvittringen delas den avlidnes och makens egendom som omfattas av giftorätten. Huvudregeln är att makarnas tillgångar räknas ihop och delas lika mellan den efterlevande maken och dödsboet. Den part som äger mera överlåter efter uträkningen egendom som utjämning till den part som äger mindre. Om den efterlevande makens tillgångar är större än den avlidnes kan den efterlevande maken på önskan behålla sin egen egendom. Detta kallas för utjämningsprivilegium. (Aarnio m.fl. 2009, 973-975 & Norri 2007, 374.)

Den egendom som ska avvittras, är den egendom som vardera maken ägde vid uppkomsten av avvittringsgrunden, dvs. i detta fall då den ena maken avled. (Kangas 2006, 270.)

Avvittring kan förrättas endera genom att delägarna i dödsboet och den efterlevande maken sinsemellan kommer överens om avvittringen eller genom att en skiftesman förordnas. Om delägarna i dödsboet och den efterlevande maken är överens, upprättar de ett avvittringsinstrument, vilket de alla samt två vittnen undertecknar. Parterna har alltid rätt att ansöka om att en skiftesman förrättar avvittringen. (Mikkola 2010, 8.)

5.2. Arvskifte

När boet är utrett kan ett skifte förrättas. Delägare i ett dödsbo behöver inte gå med på att ett dödsbo förblir oskiftat. Man behöver inte skifta ett dödsbo helt på en gång utan kan skifta en del och lämna resten oskiftat. Ett dödsbo kan inte skiftas mot delägarnas vilja innan bouppteckningen är förrättad och alla skulder är betalda eller man har ställt betryggande borgen eller någon annan säkerhet för betalning av dem. Om boet utreds av en boutredningsman eller av en testamentsexekutor kan arvskifte inte förrättas innan boutredningen är klar. (Koponen 2010, 63-64.)

Det finns två sätt att förrätta ett skifte på. Det ena är ett s.k. sämjoskifte och det andra är ett s.k. förrättningskifte. I ett sämjoskifte skiftar delägarna själva boet. Ett förrättningskifte förrättas av en skiftesman. Alltid då någon delägare kräver det eller då någons andel av boet är utmätt är man tvungen att förrätta ett förrättningskifte. (Kangas 2006, 392-393.)

Genom ansökan ska rätten förordna en lämplig person till skiftesman. Till ansökan ska en kopia på bouppteckningen bifogas. Om det redan finns en boutredningsman eller testamentsexekutor, som inte är delägare i dödsboet, blir denne skiftesman utan särskilt förordnande om delägarna i dödsboet så vill. Skiftesmannen har rätt att med hänsyn till boets art och omfattning erhålla skäligt arvode samt ersättning för sina kostnader.

HD:1991:82. För skifte av ett dödsbo hade med stöd av 23 kap. 3 § ärvdabalken ansökts om förordnande av skiftesman då det på grund av stridigheter i boet varit nödvändigt för förrättandet av skiftet. Kostnaderna härför ansågs vara sådana nödiga kostnader för boets utredning att de kunde jämföras med de kostnader som nämns i 18 kap. 5 § ärvdabalken och förordnas att erläggas ur dödsboets medel.

Skiftesmannen ska bestämma tid och ort för skiftet och kalla delägarna i dödsboet till förrättningen. Skiftesmannen ska försöka få delägarna i dödsboet att ingå ett avtal om skiftet och förrätta skiftet enligt det. (L40/1965, 23:4-7.)

När delägarna i dödsboet själva förrättar arvskiftet, träder arvskiftet ikraft när alla delägare undertecknat arvskiftesinstrumentet. Genom att underteckna arvskiftesinstrumentet godkänner delägaren i dödsboet skiftet. Det är vanligt att man skriver in i skiftesinstrumentet, att delägarna godkänner skiftet och förbinder sig att inte klandra det. När en skiftesman förrättar arvskiftet undertecknar han arvskiftesinstrumentet. Om delägarna i dödsboet godkänner skiftet kan detta antecknas i slutet på skiftet på samma sätt som i ett samskifte och skiftet träder ikraft omedelbart. Ifall alla delägare i dödsboet inte godkänner skiftet påbörjas en klanderperiod på sex månader. Varje delägare i dödsboet har rätt att genom tingsrätten yrka på att skiftet hävs eller jämkas. Om sex månader går utan att någon klandrat skiftet, träder skiftet ikraft. (Norri 2007, 427-428.)

5.3. Dödsbo med bara en delägare

I sådana fall där den avlidne efterlämnat endast en arvtagare blir det naturligtvis inte fråga om något arvskifte. Delägaren i dödsboets rätt till arv påvisas genom släktutredning efter den avlidne där det framkommer att arvlåtaren avlidit och att han efterlämnat endast en delägare. De vanligaste fallen med bara en delägare i dödsboet är familjer med ett barn. När den första av makarna dör är det ännu inte aktuellt med arvskifte eftersom då även den efterlevande maken är delägare i dödsboet. Men när den efterlevande maken avlider är det bara barnet som ärver och den enda delägaren i dödsboet. Ett annat fall med bara en delägare i dödsboet är ett par utan barn. När den ena parten avlider och inte efterlämnat testamente blir den efterlevande maken enda delägare i dödsboet. Vid sådana fall kan inte en avvittring eller arvskifte komma på fråga. (Norri 2007, 372-373.)

6. BESKATTNING

6.1. Arvsbeskattning

På den egendom man fått genom arv eller testamente skall arvsskatt betalas om arvlåtaren, arvingen eller testamentstagaren varit bosatt i Finland vid dödstillfället. Arvsbeskattningen fastställs på basen av bouppteckningsinstrumentet eller skattedeklarationen. (L378/1940, 1:1 & Arvsbeskattning)

Bouppteckningen samt bilagorna till den ska inlämnas till den avlidnes hemkommuns skatteverk inom en månad från att bouppteckningen förrättats. Om arvskiftet också är förrättat ska även en kopia på den inlämnas till skatteverket. Ifall bouppteckningen inte inlämnas inom föreskriven tid, kan skatteverket höja arvsskatten. (Norri 2007, 341 & Puronen 2008, 388.)

HD:2005:144. A och hennes make B hade varit gode män vid bouppteckningen efter A:s far. A och B hade underlåtit att i bouppteckningsinstrumentet anteckna penningmedel på ett bankkonto som tillhörde den avlidne vid dennes död och som de kände till. För låg arvsskatt hade av denna orsak bestämts för hela kvarlåtenskapen. Eftersom A och B på ett väsentligt sätt medverkat till att tillgångarna inte antecknades i bouppteckningen dömdes de för skattebedrägeri som gärningsmän.

Fråga även om verksam ånger i samband med skattebedrägeri.

Boets tillgångar värderas till gängse värde i arvsbeskattningen. Med gängse värde avses egendomens sannolika försäljningspris. På arvslott som är 20 000 euro eller mera ska arvsskatt betalas. Det beskattningsbara arvslottens värde fastställs med 100 euros noggrannhet så att överstigande euro lämnas obeaktade.

De som får andel ur dödsboet indelas i två skatteklasser:

- I. arvlåtarens make, arvinge i rakt upp- eller nedstigande led, makens arvinge i rakt nedstigande led samt arvlåtarens trolovade som får bidrag som avses i 8 kap. 2 § i ärvdabalken. Som make betraktas även person som lever i äktenskapsliknande förhållande med arvlåtaren och som tidigare varit gift med arvlåtaren eller har eller har haft gemensamt barn med arvlåtaren. Adoptivbarn och –föräldrar är i beskattningen i samma ställning som biologiska släktingar.
- II. andra släktingar och utomstående.

Arvsskatten bestäms på basen av värdet på den ärvda egendomen och släktskapsförhållandet. (Arvsbeskattning.)

Tabell 1. Arvsbeskattningens skatteklasser fr.o.m. 1.1.2008. (Arvsbeskattning.)

I skatteklassen		
Den beskattningsbara andelens värde euro	Konstant skattebelopp vid andelens nedre gräns euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000 – 40 000	100	7
40 000 – 60 000	1 500	10
60 000 –	3 500	13

II skatteklassen		
Den beskattningsbara andelens värde euro	Konstant skattebelopp vid andelens nedre gräns euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000 – 40 000	100	20
40 000 – 60 000	4 100	26
60 000 –	9 300	32

Arvsskatt betalas inte för normalt bohag som varit i arvlåtarens eller dennes familjs bruk till ett värde på 4 000 euro. Till grund för arvsskatten läggs det gängse värde som egendomen hade vid dödsfallet. Med gängse värde avses egendomens sannolika överlåtelsepris. Från egendomens värde får avdras särskilda kostnader för den avlidnes begravning, för bouppteckningen, för anskaffande och resande av gravgård samt skulderna, till vilka räknas från

dödsboet utgående skatter och avgifter som hänför sig till arvlåtarens livstid. Arvsskatten får däremot inte avdras. (L378/1940, 2:7b-9.)

6.2. Beskattning av dödsboet

Dödsboet betalar förutom inkomstskatt till staten även kommunalskatt och kyrkoskatt, ifall den avlidne vid dödsåret hörde till kyrkan. Åren efter dödsåret betalar dödsboet kyrkoskatt även om den avlidne inte var medlem i kyrkan och delägarna i dödsboet inte heller är medlemmar i kyrkan. Dödsboets förvärvsinkomster såsom löner eller pensioner beskattas progressivt och dödsboets kapitalinkomster beskattas enligt skattesatsen 28 procent. Skattesatsen gäller för 2011, den kan ändra. Kapitalinkomster är t.ex. hyresinkomster, dividendinkomster och räntor på placeringar. (Koponen 2010, 97.)

6.2.1. Beskattning av dödsboet vid dödsåret

För dödsåret beskattas ett oskiftat dödsbo både för den avlidnes inkomster och också dödsboets inkomster. Dödsboet beviljas alla de avdrag som den avlidne hade varit berättigad till ifall han levt året till slut. För dödsåret kan dödsboet göra avdrag på inkomster för t.ex. kostnader för arbetsresor och kostnader för inkomstens förvärvande. Räntor på bostadslån och på förvärvsinkomstlån är också avdragbara enligt gällande avdragsregler. Ur boets inkomster avdras även eventuella invaliditetsavdrag och pensionsinkomstsvdrag. Förutsättningarna för att få avdragen är den samma som för alla andra skattskyldiga. Avdrag som gäller kapitalinkomst beviljas på samma grunder som för alla andra skattskyldiga. Underskottsgottgörelse behandlas på samma sätt som om den avlidne levt året till slut.

Ett särfall vid beskattningen av ett dödsbo för dödsåret är ett dödsbo med bara en delägare. Dödsboet med bara en delägare beskattas som en särskild skattskyldig tills bouppteckningen förrättats. Efter att bouppteckningen förrättats beskattas den enda delägaren för de inkomster som uppstår. Ett dödsbo som har endast en delägare uppstår när personen avlider och avslutas när bouppteckningen förrättats.

Ifall dödsboet skiftats helt redan under dödsåret, beskattas dödsboet inte för de inkomster som uppstått efter arvskiftet. För inkomster som uppkommit efter arvskiftet beskattas den delägare som fått egendomen i sin ägo. De inkomster som uppkommit innan arvskiftet förrättats beskattas naturligtvis dödsboet för. Det är även möjligt att skifta ett dödsbo delvist. Vid sådana fall beskattas den personen som fått den skiftade egendomen i sin ägo som dennes egendom medan dödsboet beskattas för egendomen som lämnat oskiftat. (Koponen 2010, 99-100.)

6.2.2. Beskattning av dödsboet efter dödsåret

Åren efter dödsåret beskattas dödsboet för sina egna inkomster och sin förmögenhet som en särskild skattskyldig. Inkomsterna och förmögenheten delas alltså inte upp mellan delägarna för att beskattas som deras personliga inkomster och förmögenhet. Dödsboets inkomster uppkommer av egendom i dödsboet som genererar inkomst t.ex. hyresinkomster, dividender eller försäljning av virke eller annan egendom. Dessa är kapitalinkomster. Inkomster som kommer genom att idka näring för dödsboets del eller genom jordbruk är också dödsboets inkomster och delas in i förvärvsinkomst och kapitalinkomst. (Koponen 2010, 101.)

Delägarna i dödsboet svarar solidariskt för dödsboets skatter. Dödsboets alla inkomster beskattas enligt gällande skatteregler.

Om dödsboet bedriver näringsverksamhet beskattas näringsverksamhetens inkomster och tillgångar som dödsboets inkomster och tillgångar de första tre åren. Från och med början av det fjärde året ska näringsverksamhetens inkomster och tillgångar fördelas på delägarna i dödsboet som deras inkomster och tillgångar. (Skatteverket.)

6.3. När upphör ett dödsbo?

Ett dödsbo upphör att existera då boets alla medel delats mellan arvingarna. För att ett dödsbo ska upphöra att existera ska en kopia av arvsuftesavtalet lämnas in till skattebyrån. Ännu för det år då arvsuftet förrättats får dödsboet en förhandsifyllt skattedeklaration. Efter arvsuftet ska delägarna i dödsboet deklarerat de inkomster och tillgångar de fått i sina egna skattedeklaterationer. (Skatteverket.)

7. SAMMANFATTNING

Syftet med detta arbete har varit att klargöra, vad man enligt Finlands lag får göra, inte får göra och måste göra när en person dör. Genom att studera Finlands lag, prejudikat och litteratur om ämnet har jag kommit fram till att det är bra att veta vad begreppet dödsbo innebär rent praktiskt innan man själv blir delägare i ett dödsbo.

En delägare i ett dödsbo är den avlidnes barn och deras avkomlingar. Adoptivbarn är delägare i ett dödsbo på samma sätt som biologiska barn. Ifall det inte finns bröstarvingar, blir den avlidnes föräldrar delägare och om de avlidit blir mor- och farföräldrarna delägare. Om en, som enligt arvsordningen skulle varit delägare i ett dödsbo, har avlidit träder deras barn i deras ställe. Kedjan tar dock slut vid mostrar, fastrar, morbröder och farbröder, den avlidnes kusiner ärver inte. Den efterlevande maken är delägare i dödsboet om åtminstone den ena hade giftorätt i den andras egendom. Universaltestamentstagare är delägare i ett dödsbo, men specialtestamentstagare är däremot inte delägare i ett dödsbo. Ifall det inte finns arvingar tillfaller arvet staten.

Som delägare i ett dödsbo får man ensam lyfta pengar från den avlidnes konto, om det gäller begravningskostnader, betalning av den avlidnes hyra, el, telefonräkningar eller något annat som hänför sig till den tiden den avlidne varit vid liv. En delägare i dödsboet har även ensam rätt att få uppgifter om den avlidnes bankkonton för tiden efter dödsfallet. En delägare i dödsboet får däremot inte avsluta konton utan alla delägares godkännande.

Den viktigaste uppgiften som man som delägare i ett dödsbo har, är att upprätta bouppteckning efter den avlidne. En bouppteckning måste upprättas efter varje person som avlidit i Finland eller som har egendom i Finland, oberoende om det finns tillgångar eller skulder i boet eller inte. Bouppteckningen ska förrättas inom tre månader från dödsfallet och ska inlämnas till skatteverket inom en månad från att bouppteckningen förrättats. I en bouppteckning ska antecknas alla delägare och testamentstagare samt den avlidnes och eventuella efterlevande makens alla tillgångar och skulder.

Genom att upprätta ett arvsuftesinstrument efter den avlidne övergår egendomen från dödsboet till delägarna i dödsboet. Dödsboet avslutas när det skiftats helt och en kopia på arvsuftesinstrumentet inlämnats till skatteverket. Ifall den avlidne varit gift ska avvitrning förrättas innan arvsuftet kan förrättas. I ett dödsbo med bara en delägare förrättas inget skifte utan egendomen överförs från dödsboet till delägaren i dödsboet genast när bouppteckningen upprättats och på samma gång avslutas dödsboet.

Alla personer som får ett arv i Finland ska betala arvsskatt om arvslotten överstiger 20 000 euro. För normalt bohag under 4 000 euro betalas ingen skatt. Arvsskatten fastställs på basen av bouppteckningen och storleken på arvsskatten bestäms enligt släktskapet och hur stort arvslotten är. Dödsboet betalar skatt på alla inkomster, både förvärsinkomster och kapitalinkomster.

KÄLLOR

1. Tryckta arbeten

Aarnio, Aulis & Kangas, Urpo 2009. Suomen jäämistöoikeus I Perintöoikeus. 5 upplagan. Helsinki. Talentum.

Aarnio, Aulis & Kangas, Urpo 2008. Suomen jäämistöoikeus II Testamenttioikeus. 4 upplagan. Helsinki. Talentum.

Kangas, Urpo 2006. Perhe- ja perintöoikeuden alkeet. Helsingfors. Yliopistopaino.

Koponen, Juha 2010. Kuolinpesän osakkaan opas. 9 upplagan. Vanda. Hansaprint Direct Oy.

Lehtola, Pentti 2001. Kuka sinut perii? Talous- ja lakiopas. Tavastehus. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Mikkola, Tuulikki 2010. Lesken asema jäämistö- ja vero-oikeudessa. 2 upplagan. Juva. Wsoypro Oy.

Norri, Matti 2007. Perintö ja testamentti – Käytännön käsikirja. 5 upplagan. Helsingfors. Gummerus Kirjapaino Oy.

Puronen, Pertti 2008. Perintö- ja lahjaverotus. 9 upplagan. Keuruu. Otavan kirjapaino Oy.

2. Lagar

L 40/1965 Ärvdabalk 5.2.1965

L120/204 Konkurslag 20.2.2004

L 378/1940 Lag om skatt på arv och gåva 12.7.1940

Ursprunglig författning. Lag om upplösning av sambons gemensamma hushåll 26/2011.

3. Publikationer

Arvsbeskattning. Skatteförvaltningens publikation 35r10, 1.3.2010. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL:<http://www.vero.fi>>.

4. Internet

Justitieministeriet.

<URL:http://www.om.fi/sv/Etusivu/Ajankohtaista/Arkistoidutsisallot/Oikeusavun_turvaaminenAasiankatastrofinujhl/Perunkirjoitusjaperinnonjako>

Magistraten, a. <URL: <http://www.maistraatti.fi/sv/Tjanster/aktenskapsforord/>>

Magistraten, b.

<URL:http://www.maistraatti.fi/sv/Tjanster/registering_av_partnerskap/>

Skatteverket.

<URL:http://www.vero.fi/?article=459&domain=VERO_MAIN&path=5,40,90,440&language=SWE>

Social- och Hälsovårdsministeriet.

<URL:http://www.stm.fi/sv/social_och_halsotjanster/barn_och_unga_och_familjer/barnets_rattsliga_stallning/faderskap>

BILAGA 1

BOUPPTECKNING

- TID: 15.4.2010
- PLATS: Hemma hos den avlidna, Andersgatan 4 B 7, 65370
Vasa.
- DEN AVLIDNA: Anna Maria A n d e r s s o n, f. Lind, född 15.12.1938
(-122C) i Vörå och avliden 12.04.2009 i Vasa.
- DÖDSBODELÄGARE:
1. änklungen Anders Martin Andersson (160834-159U),
Andersgatan 4 B 7, 65370 Vasa och
  2. sonen Andreas Alex Andersson (310462-123M),
Korsholmsesplanaden 20 A 5, 65100 Vasa.
- GODEMÄN: Advokat Anneli Mattsson och försäljningschef
Johanna Johansson, vardera från Vasa.
- NÄRVARANDE: Närvarande vid förrättningen var förutom godemännen
även Anders Andersson personligen. Anders
Andersson representerade Alex Andersson genom
fullmakt.

GRUND FÖR FÖRRÄTTNINGEN:

- 1) en släktutredning efter den avlidna.

ANTECKNADES:

- att Anna Maria Andersson, t. Lind vigts till vardera
makarnas 1. äktenskap 04.08.1960 vid Anders Martin
Andersson, och att de hade oinskränkt giftorätt i
varandras egendom,
- att den avlidna inte efterlämnat testamente,
- att boet förestås av Anders Andersson,
- att ur boet inte givits några gåvor eller förskott på arv
eller annat, som borde beaktas vid fastställande av
arvskatten,
- att änklungen Anders Andersson meddelar, att han
kommer att hålla sin avlidna makas kvarlåtenskap i sin
besittning (ÄB 3:1a§).

BILAGA 1

Sedan detta antecknats, uppgav Anders Andersson under edlig förpliktelse boets tillgångar och skulder, vilka antecknades och värderades som följer:

DEN AVLIDNAS TILLGÅNGAR:

Värdepapper:

- Hälften (1/2) av aktiebrev n:ris 2711-3420 i
Bostads Ab Andersgatan 4 benämnda
bostadsaktiebolag, vilket berättigar till i B trappan
belägna lokalen nr 7 omfattande 3 rum och
kök om 71 m2 45.000,00

Banktillgodohavanden:

- i Vasa Andelsbank
konto nr 567008-123456
saldo 43.522,73 + ränta 123,64 – källskatt 34,62 = 43.611,02

Övrigt lösöre:

- Hälften (1/2) av makarnas gemensamma
hemlösöre till ett sammanlagt värde
understigande 4.000 euro. 0,00

Summa avlidnas tillgångar 88.611,02
=====

DEN EFTERLEVANDES TILLGÅNGAR:

Värdepapper:

- Hälften (1/2) av aktiebrev n:ris 2711-3420 i
Bostads Ab Andersgatan 4 benämnda
bostadsaktiebolag, vilket berättigar till i B trappan
belägna lokalen nr 7 omfattande 3 rum och
kök om 71 m2 45.000,00

Banktillgodohavanden:

- i Nordea Bank Finland Abp
konto nr 152835-123456
saldo 23.522,73 + ränta 72,24 – källskatt 20,23 = 23.574,74

Övrigt lösöre:

- Hälften (1/2) av makarnas gemensamma
hemlösöre till ett sammanlagt värde
understigande 4.000 euro. 0,00

Summa efterlevandes tillgångar 68.574,74
=====

BILAGA 1

DEN AVLIDNAS SKULDER OCH AVDRAG:

Begravningsbyråns räkning (bet. 23.5.2009)	2.983,00
Hysesvederlag (bet. 5.5.2009)	189,50
Vårdavgifter (bet. 2.5.2009)	576,00
Begravningsfaktura (bet. 23.5.2009)	361,00
Saldointyg, Andelsbanken	6,50
Saldointyg, Nordea	6,50
Släktutredning	6,70
Bouppteckningsarvode	<u>560,00</u>
Summa skulder och avdrag	4.689,20 =====

FÖRSÄKRAN: Under edlig förpliktelse försäkras härmed, att mina uppgifter till bouppteckningen är riktiga och att jag ingenting med vilja och vetskap utelämnat. Ort och tid som ovan.

Anders Andersson

INTYG: Undertecknade försäkrar, att vi antecknat allt rätt och värderat tillgångarna efter bästa förstånd. Ort och tid som ovan.

Anneli Mattson
Advokat, Vasa

Johanna Johansson
Försäljningschef, Vasa

BILAGA 2

AVVITTRINGS- OCH ARVSKIFTESINSTRUMENT

ARVLÅTARE: Johan August J o h a n s s o n, född 29.07.1955 (-059M) i Vasa och avliden 22.12.2008 i Korsholm.

DÖDSBODELÄGARE:

1. änkan Britta Maria Johansson (190257-194H), Villavägen 6, 65450 Solf och
2. dottern Anette Alina Lundström (270180-022K), Styrmansgatan 8, 65200 Vasa.

GRUND FÖR FÖRRÄTTNINGEN:

- 1) ett 10.03.2009 uppgjort bouppteckningsinstrument efter 22.12.2008 avlidne Johan Johansson,
- 2) ett 24.06.2010 daterat lagfartsbevis enligt vilket Johan Johansson och Britta Johansson erhållit lagfart till hälften (1/2) var på Solbacken benämnda fastighet RNr 2:189 i Solf by i Korsholms kommun. Enligt fastighetsregistret är jordarealen 0,6400 hektar.
- 3) ett 24.06.2010 daterat gravationsbevis enligt vilket Solbacken benämnda fastighet RNr 2:189 i Solf by i Korsholms kommun inte belastas av inteckningar.

ANTECKNADES:

- att den avlidna inte efterlämnat testamente,
- att alla till dödsbona hörande kända skulder till dags dato är betalda.

FÖREMÅL FÖR SKIFTET

Till skifte förelåg följande i dödsbona ingående egendom:

Fast egendom

- Hälften (1/2) av Solbacken benämnda fastighet RNr 2:189

BILAGA 2

i Solf by i Korsholms kommun, jämte på fastigheten befintliga byggnader.	80.000,00
Att skifta, sammanlagt	80.000,00

ARVSKIFTE

Vid detta arvskifte skiftas ovannämnda egendom enligt följande:

Britta Johansson erhåller hälften (1/2):

1/4 av Solbacken benämnda fastighet RNr 2:189 i Solf by i Korsholms kommun, jämte på fastigheten befintliga byggnader	40.000,00
--	-----------

Anette Lundström erhåller hälften (1/2):

1/4 av Solbacken benämnda fastighet RNr 2:189 i Solf by i Korsholms kommun, jämte på fastigheten befintliga byggnader	40.000,00
--	-----------

ÖVRIGA VILLKOR

1. Detta skifte är slutligt. Efter att detta skifte vunnit laga kraft är all egendom i Johan Johansson dödsbo slutligt skiftad.
2. All övrig egendom i Johan Johansson dödsbo har skiftats tidigare i godo.
3. Ägande och besittningsrätten till den egendom som skiftats medels detta skiftesinstrument övergår till respektive mottagare vid undertecknande av detta skiftesinstrument.
4. Dödsbodelägarna ansvarar i enlighet med skiftesgrunden i detta skiftesinstrument (Britta Johansson (1/2), Anette Lundström (1/2)) för Johan Johansson dödsbos eventuella framtida skatter eller andra utgifter, samt de erhåller i enlighet med skiftesgrunden i detta skiftesinstrument eventuella till dödsboet inkommande penningmedel.

GODKÄNNANDE AV AVVITTRINGS- OCH
ARVSKIFTESINSTRUMENTET

BILAGA 2

Detta skiftesinstrument godkänner vi till alla delar och förbinder oss att inte klandra detsamma.

Av detta instrument har uppgjorts tre (2) likalydande exemplar, ett till var och en av dödsbodelägarna.

Vasa den 3 juli 2010

Britta Johanson

Anette Lundström

Bevittnar:

Johanna Lindman

Anna Andersson

TESTAMENTE

Undertecknade Maja Österberg (051234-582E) förklarar härmed min yttersta vilja och mitt testamente vara, att då jag avlider skall med min kvarlåtenskap förfaras på följande sätt, sedan mina eventuella skulder och begravningskostnader och andra utgifter erlagts.

Efter mitt frånfälle skall min dotter Sanna Angelika Antell (200757-242M) erhålla hälften av Maja Österbergs egendom och det skall innehålla Bollbacka lägenhet RNr. 13:82 i Korsholm kommun. Det är en kompensation för all den praktiska hjälp och stöd jag redan i många år har fått och även i fortsättningen kommer att få av Sanna och hennes man Martin Edvard Antell.

Min son Ralf Andreas Österberg (050850-247X) skall erhålla hälften av Maja Österbergs egendom.

Övriga tillgångar fördelas lika mellan syskonen Sanna och Ralf.

Jag förordnar att den egendom, som mina testamentstagare erhåller i arv efter mig, skall utgöra hans/hennes enskilda egendom, i vilken hans/hennes nuvarande eller eventuellt kommande maka/make inte skall ha giftorätt och gäller även avkastningen av sagda egendom.

Med detta testamente häver jag alla tidigare testamenten.

Vasa den 9 mars 2010

Maja Österberg

Vi undertecknade testamentsvittnen intygar härmed att Maja Österberg (051234-582E), vars identitet vi konstaterat, denna dag i vår samtidiga närvaro vid sunt förnuft och fullt förstånd och av fri vilja egenhändigt undertecknat denna handling, som hon förklarar utgöra sitt testamente. Ort och tid som ovan.

Anneli Hedberg
Kontorschef, Korsholm

Markus Granvik
Ingenjör, Vasa